

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д.е.н., професор Лоханова Н.О.
“ ” 2018 р.

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності «Облік і аудит»

за темою:

«Особливості обліку та контролю на підприємствах малого бізнесу: теорія і практика (на прикладі ТОВ «Сінай»)»

Виконавець

студентка Центру заочної форми навчання
група 41 _____

Куранцева Світлана Миколаївна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

викладач _____

(науковий ступінь, вчене звання)

Мілько Людмила Вікторівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2018

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ПІДПРИЄМСТВА МАЛОГО БІЗНЕСУ: ТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ	5
1.1. Нормативно-правова регламентація діяльності підприємств малого бізнесу.....	5
1.2. Організація бухгалтерського обліку на малих підприємствах	11
1.3. Порядок складання фінансової та податкової звітності на малих підприємствах.....	16
РОЗДІЛ 2. ДІЮЧА ПРАКТИКА ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ	20
2.1. Загальна економічна характеристика ТОВ «Сінай».....	20
2.2. Особливості формування бухгалтерського обліку на досліджуваному підприємстві.....	28
2.3. Проблемні питання оподаткування підприємств малого бізнесу на сучасному етапі.....	40
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ТА КОНТРОЛЬ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОСЛІДЖУВАНОВОГО ПІДПРИЄМСТВА	
3.1. Аналіз фінансового стану ТОВ «Сінай».....	43
3.2. Організація внутрішнього контролю в системі управління малого підприємства.....	50
3.3. Напрями удосконалення спрощеної системи оподаткування.....	54
ВИСНОВКИ	7
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	0
ДОДАТКИ	5

ВСТУП

На шляху України до налагодження цивілізованих ринкових відносин головною рушійною силою є розвиток підприємництва, що передбачає створення умов для активізації усіх форм підприємницької діяльності, у тому числі – для відродження й розвитку малого бізнесу. Малий бізнес дозволяє вирішувати низку відтворювальних проблем, зокрема: соціальної стабільності в суспільстві, зайнятості, нагромадження й інвестування, розвитку виробництва і формування його структури, росту ВВП [13]. З цією метою у законодавчому порядку визначена спрощена система оподаткування, обліку та звітності, яка представляє собою особливий механізм справляння податків і зборів з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності суб'єктами малого підприємництва.

Актуальність теми. Для успішного становлення та розвитку малого бізнесу суб'єкту господарювання необхідно приймати своєчасні та оптимальні управлінські рішення, для чого потрібна достовірна і точна економічна інформація, яку можна отримати, маючи добре налагоджений облік та ефективну систему контролю. З цього приводу дослідження проблемних питань обліку та контролю на таких підприємствах є актуальними.

Удосконалення обліку та контролю суб'єктів малого підприємництва досліджувалося в працях таких вчених та науковців, як: Базилюк А., Вишневський В., Кужель А., Ластовецький А, Ляшенко В., Муравйова О., Голошевич І., Городянська Л., Губіна І., Гоголь Т., Молдаван О. та інших. Проте на сьогодні в Україні багато питань залишаються відкритими у зв'язку із постійними змінами законодавства в сфері малого бізнесу.

Мета і завдання дослідження. Метою випускної роботи є дослідження теорії та практики спрощеної системи обліку та контролю на малих підприємствах. Для досягнення мети доцільно вирішити наступні завдання:

– розкрити нормативну регламентацію підприємств малого бізнесу в сфері обліку та оподаткування;

- визначити особливості документального забезпечення спрощеного обліку на малих підприємствах та розкрити порядок складання фінансової звітності;

- проаналізувати діяльність досліджуваного підприємства з метою встановлення заходів щодо поліпшення його фінансового стану;

- дослідити основні положення внутрішнього контролю;

- визначити напрями удосконалення обліку та контролю на підприємствах малого бізнесу.

Об’єкт і предмет дослідження. Предметом дослідження є теорія та практика спрощеної системи обліку і контролю на підприємствах малого бізнесу. Об’єктом дослідження випускної роботи є виявлення проблемних питань обліку та контролю, розробка пропозицій щодо їх удосконалення на підприємстві малого бізнесу – ТОВ «Сінай».

Методи дослідження. При вирішенні поставлених завдань застосовувалися такі методи, як: метод порівняння, групування, системного підходу, статистичного аналізу, комп’ютерного моделювання. При вивченні теорії та діючої практики обліку використані прийоми оцінки, зіставлення, порівняння, групування, класифікації. Під час дослідження процесу аудиту звітності застосовувались прийоми опитування, анкетування, статистики.

Інформаційна база. В процесі дослідження за темою випускної роботи вивчені праці відомих вчених, законодавчі та нормативні акти з питань економіки, підприємницької діяльності, оподаткування, обліку і контролю, статистичні довідники, матеріали наукових видань та конференцій, первинні документи, облікові реєстри, фінансова та податкова звітність досліджуваного підприємства.

ВИСНОВКИ

Для досягнення мети в випускній роботі досліджено теоретико-практичні аспекти обліку і контролю підприємств малого бізнесу. Визначені їх критерії визнання та розглянута їх класифікація. Розкрита багаторівнева структура нормативно-правової регламентації бухгалтерського обліку малих підприємств

Досліджено організація спрощеного бухгалтерського обліку та порядок складання фінансової та податкової звітності на малих підприємствах.

Об'єктом випускної роботи є процеси обліку та контролю на підприємстві малого бізнесу ТОВ «Сінай», основними видами діяльності якого в періоді дослідження були посередницька діяльність з реалізації туристичного продукту і супутніх послуг туроператорів, та екскурсійна діяльність.

На підприємстві прийнята спрощена форму бухгалтерського обліку, яка частково автоматизована за допомогою програми «1С: Бухгалтерія». Облікові реєстри формуються у відповідності до вимог Методичних рекомендацій по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами, затверджених Наказом Міністерства фінансів України від 25.06.03 р. № 422.

В ході роботи вивчено особливості формування спрощеного бухгалтерського обліку основних операцій, які відбуваються на ТОВ «Сінай» в розрізі таких аспектів, як: облік грошових коштів; облік необоротних активів; облік запасів; облік заробітної плати; облік доходів, витрат та фінансових результатів.

При складанні фінансової звітності підприємство керується вимогами П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» та формує Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва за формами № 1-м «Баланс» та № 2-м «Звіт про фінансові результати». При складанні податкової звітності ТОВ «Сінай» керується вимогами Наказу Міністерства Фінансів України №578 від 19.06.2015р. «Про затвердження форм податкових декларацій платника єдиного податку» та, як платник єдиного податку третьої групи (юридичні особи), формує Податкову декларацію платника єдиного податку. ТОВ «Сінай»

є платником ПДВ, тому для нарахування єдиного податку базою оподаткування є сума доходів, яка визначається за правилами ПКУ, за ставкою 3%.

Розглянув загальні економічні показники підприємства за період дослідження, можна сказати, що ТОВ «Сінай» знаходиться у стабільному стані, прибутковість бізнесу зростає в зв'язку зі збільшенням обсягів продажу послуг за рахунок розширення їх сфери продажу.

Аналіз фінансового стану та основних аспектів фінансово-господарської діяльності ТОВ «Сінай», який проведено проводити в розрізі складових майнового стану, ліквідності та платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності, дозволив упевнитися в тому, що ряд показників майнового стану підприємства мають тенденцію до зростання (зокрема, вартість власного капіталу), хоча в цілому спостерігається зменшення вартості всього майна (переважно через зменшення вартості власних оборотних коштів). Розрахунок коефіцієнтів ліквідності і платоспроможності показав, що на кінець 2017 року всі показники (коефіцієнт абсолютної ліквідності / платоспроможності, проміжний коефіцієнт покриття балансу, коефіцієнт покриття балансу, частка власних оборотних коштів у запасах) дещо збільшилися, хоча не всі досягли прийнятої нормативної величини.

Аналіз показників рентабельності, що показують, який прибуток одержує підприємство з кожної гривні чистого доходу від реалізації і характеризують ефективність його основної діяльності, дозволив встановити, що через збільшення суми валового, чистого прибутку на кінець звітного періоду спостерігається зростання показників рентабельності. Це вказує на позитивні тенденції розвитку підприємства.

В роботі досліджено основні положення внутрішнього контролю в системі управління малого підприємства. З метою підвищення ефективності контрольного процесу розглянуто впровадження певних процедур на кожній стадії внутрішнього контролю .

При дослідженні діючої практики внутрішнього контролю на ТОВ «Сінай» встановлено, що в сфері обліку господарських операцій контроль

покладено на головного бухгалтера підприємства. Окремої служби внутрішнього контролю на підприємстві не створено, що є недоліком в сфері організації контрольних заходів.

З цього приводу вважаємо за доцільне розподілити функції внутрішнього контролю між керівниками підрозділів і зовнішньою спеціалізованою організацією, тобто застосовувати косорсинг, який передбачає поділ функцій і відповідальності між замовником і зовнішнім виконавцем. Саме такий підхід дозволить використовувати послуги експертів в різних областях; мати доступ до передових технологій і методик проведення внутрішнього контролю та дозволяє створити усі необхідні умови для незалежності та об'єктивності під час виконання контрольних функцій.

Також з метою удосконалення спрощеної системи оподаткування важливим уявляються заходи на рівні державного регулювання, такі як:

- удосконалення податкового законодавства у частині елементів оподаткування (об'єкта, бази, ставок, пільг) з врахуванням стратегій фіскальної децентралізації;
- адміністрування податків.

Реалізація зазначених заходів реформування законодавства надасть підстави для покращення спрощеної системи обліку та оподаткування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аністратенко Ю. І. Правове регулювання оподаткування малого та середнього бізнесу в Україні / Аністратенко Ю. І. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nusta.edu.ua/wp-content/uploads/2017/06.pdf>.

2. Артюх О. В. Внутрішній контроль обліку витрат: методичні аспекти [Текст] / О. В. Артюх, М. Ю. Криванич // Електронне наукове фахове видання «Економіка та суспільство». – 2018. – Вип. 16. – С. 914-920.

3. Артюх О. В. Облік продажу основних засобів у спрощеній системі оподаткування: нормативна невизначеність / О. В. Артюх, Ю. О. Савкіна // Сучасні міжнародні економічні відносини: становлення та розвиток: збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції для студентів, аспірантів та молодих учених (м. Київ, 27-28 травня 2016 р.). У 2-х частинах. – К.: Аналітичний центр «Нова Економіка», 2016. – Ч. 2. – С. 21-23.

4. Білова Н. А. Складаємо декларацію платника ЄП – юридичні особи за 2014 рік. // Налоги и бухгалтерский учёт. – 2015. – Вип. №5(1815). – С. 4-16.

5. Боярова О. А. Особливості формування фінансової звітності суб'єктами малого підприємництва / О. А. Боярова, Н. П. Кузик // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2011. – Вип. 168, ч. 1. – С. 295-300 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elibrary.nubip.edu.ua/12803/1/11boa.pdf>

6. Бузак Н. І. Актуальні аспекти організації обліку суб'єктів малого підприємництва / Н. І. Бузак // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – Вип. 2 (26). 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eztuir.ztu.edu.ua/7071/1/3.pdf>

7. Бурцев В. В. Основные направления совершенствования внутреннего контроля в организации / В. В. Бурцев // Аудиторские ведомости. – 2012. – № 10. – С. 42-47.

8. Волкова Н. А. Організація та методика економічного аналізу: Навч. посібник / Н. А. Волкова, Н. Е. Подвальна. – Одеса: ОНЕУ, ротاپронт. – 2012. – 267с.

9. Засадний Б. К. Організаційні аспекти обліку на малих підприємствах / Б. К. Засадний, М. С. Кобзева // Вісник Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка. – 2011. – № 130. – С. 42-44.

10. Зверяков М. І. Перспективи формування нової якості зростання // Фінанси України. – 2007. – № 9. – С. 59–74.

11. Зверяков М.И. Теоретические проблемы формирования национальной экономической системы: монография / М.И. Зверяков. – Одесса: Астропринт, 2012. – 352 с.

12. Литвинов А. В. Організація обліку у суб'єктів малого підприємництва / А. В. Литвинов, А. О. Литвиненко // Науковий журнал «Управління розвитком» № 15(155). – 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin.pdf>

13. Мельник М. В., Пантелеев А. С., Звездин А. Л. Ревизия и контроль: учебн. / М. В. Мельник, А. С. Пантелеев, А. Л. Звездин // Москва: Кнорус. – 2011. – 640с.

14. Новик І. В. Організація системи внутрішнього контролю на підприємстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nz.uad.lviv. Ua /static/media/2-55/21.pdf>

15. Олійник Я. В. Оцінка стану нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку суб'єктів малого бізнесу в Україні / Я. В. Олійник // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер.: Економіка. – 2012. – Вип. 19. – С. 187-190.

16. Павелко О. В. Спрощення обліку на підприємствах малого бізнесу / О. В. Павелко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://conf. ztu. edu. Ua /wp-content/uploads/2017/09/151.pdf>

17. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010р., із змінами і доповненнями // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// ligazakon.ua /l_doc2.html](http://ligazakon.ua/l_doc2.html)

18. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств: підручник [7-ме вид., без змін] / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін.; Кер. кол. авт. і наук.

ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – К.: КНЕУ. – 2008. – 552с.

19. Положення про Міністерство фінансів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08. 2014 р. № 375 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-%D0%BF>

20. Положення про ведення касових операцій в національній валюті в Україні: Постанова Правління НБУ від 29.12.2017р. № 148 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#n19>

21. Порядок складання типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору: Наказ Міністерства фінансів України від 13.09. 2016 р. за № 818 <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1336-16>

22. Про затвердження Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах: Постанова Правління Національного банку України від 12.11.2003р. за № 492, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03>

23. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 № 108/95-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>

24. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України № 4618-VI від 22.03.12р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T124618.html

25. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16.07.99р. // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

26. Про затвердження Інструкції зі статистики заробітної плати: Наказ Державного комітету статистики України від 13.01.2004 № 5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0114-04>

27. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України № 356 від 29.12.2000р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukraine.uapravo.net>

28. Про затвердження Методичних рекомендацій із застосування

регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами: Наказ Міністерства фінансів України №720 від 15.06.11 р. // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article%3Fart_id=296068

29. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами: Наказ Міністерства фінансів України № 422 від 25.06.03 р. // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=196041.

30. Про затвердження форм податкових декларацій платника єдиного податку: Наказ Міністерства Фінансів України №578 від 19.06.2015р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://blind.sfs.gov.ua/podatki-ta-zbori/mistsevi-podatki/ediniy-podatok/normativno-pravovi-akti/63915.html>

31. Про затвердження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України № 186 від 19.04.01 р. // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01>

32. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України №92 від 27.04.2000р., зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.buhgalter911.com>

33. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 № 246, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>

34. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ Міністерства фінансів України № 290 від 29.11.99 р., зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>

35. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України № 318 від 31.12.99 р., зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.

36. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»: Наказ Міністерства фінансів України № 39 від 25.02.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: –[http://buhgalter 911.com](http://buhgalter911.com).

37. Полятикіна Л. І. Облік у підприємствах малого бізнесу [Електронний ресурс] : робочий зошит щодо виконання практичних завдань з дисципліни «Облік у підприємствах малого бізнесу» для студентів 4 курсу денної та 4-5 курсу заочної форм навчання напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит» галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» / укл. : Л. І. Полятикіна, Я. С. Ткаль . - Суми : СНАУ, 2012. - 28 с. – Режим доступу: <http://repo.sau.sumy.ua/handle/123456789/1091>

38. Попович О. В. Особливості ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності на підприємствах малого підприємництва / О. В. Попович, А.М. Іванова. – Финансы, учет, банки. – № 1 (20) – 2014. Вип. 1. – С. 232-235.

39. Радецька О.О. Особливості обліку та аудиту на підприємствах малого бізнесу/ Радецька О.О. – Вісник Хмельницького національного університету 2013, № 6, Т. 2 .- С. 159-162 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/2254/1/RADETSKA.pdf>

40. Сонин А. Внутренний аудит для успешной компании / А. Сонин. – Консультант. – 2004. № 19. – С. 20-25.

41. Стан, розвиток та державне регулювання діяльності малих підприємств в Україні : [монографія] / В. Л. Корінев, М. Г. Пивоваров, М. А. Погрібняк, С. І. Брильов. - Запоріжжя : КПУ, 2009. - С. 5-67

42. Ткаченко О. П. Фінансова звітність суб'єктів малого підприємництва: заповнюємо без помилок / О. П. Ткаченко. – Бухгалтерська електронна газета «Інтерактивна бухгалтерія», випуск №22. – 03.02.2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.interbuh.com.ua/ru/documents/oneanalytics/15046>

43. Шилова Т. С. Особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу / Т. С. Шилова, Т. К. Балюк // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 11. – С. 14–17.